

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3079/2015. (IV. 23.) AB VÉGZÉSE**alkotmányjogi panasz visszautasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.III.10.011/2014/6. számú ítélete, valamint a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.M.227/2013/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó egyesület képviseletében eljáró ügyvéd az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Alkotmányjogi panaszában a Kúria Mfv.III.10.011/2014/6. számú ítélete – a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.M.227/2013/6. számú ítéletére kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte, mert ellentétesnek tartja az Alaptörvény több rendelkezésével, így a B) cikk (1) bekezdésével, az R) cikk (2) bekezdésével, a XII. cikk (1) bekezdésével, a XV. cikk (5) bekezdésével, a XVI. cikk (1) bekezdésével, a XIX. cikk (1)–(2) bekezdésével, a XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [3] 1.1. Alkotmányjogi panaszában előadja, hogy az indítványozónál 2011. október 28. napjától határozatlan időtartamú munkaviszony keretében foglalkoztatott munkavállaló (a továbbiakban: biztosított) által előterjesztett táppénz, és ezzel összefüggésben terhességi-gyermekágyi segély iránti kérelem, továbbá biztosítási jogviszonyának létrejötte és annak időtartama ellenőrzése tárgyában hatósági eljárás indult a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztár Szakigazgatási Szervénél (a továbbiakban: elsőfokú hatóság).
- [4] Az elsőfokú hatóság a IX-K-26695-10-7213/15/2012. számú határozatával 2011. október 28. napjától a biztosított biztosítási jogviszonyát törölte a hatósági nyilvántartásból.

- [5] Az indítványozó egyesület képviselője az elsőfokú határozattal szemben felbevezett, az ennek folytán eljáró Országos Egészségbiztosítási Pénztár Pénzbeli Ellátási és Ellenőrzési Főosztálya 5011/75-2/2013. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [6] A másodfokú határozat hatályon kívül helyezése iránt az indítványozó keresetet nyújtott be a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon. Előadta, hogy a hatóságok hatáskörükön túlterjeszkedve jártak el, határozatuk sérti a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 2. § (5) bekezdését.
- [7] 1.2. A Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.M.227/2013/6. számú ítéletével az indítványozó (ez esetben felperes) keresetét elutasította.
- [8] Indokolásában kifejtette, hogy az indítványozó és a biztosított között létrejött munkaszerződés színlelt szerződésnek minősül, ezért semmis, így ennek alapján érvényes munkaszerződés, ezen keresztül társadalombiztosítási jogviszony nem jött létre.
- [9] A bíróság egyetértett az elsőfokú hatóság álláspontjával abban, hogy a biztosítási jogviszony nem jött létre, azt a munkaszerződés megkötése, a foglalkoztatási viszonyral kapcsolatos okirati könyvelés szabályszerűsége, a járulékfizetési kötelezettség teljesítése önmagában nem alapozza meg. Az indítványozó továbbá nem tudta hitelt érdemlően bizonyítani, hogy a biztosított a munkaviszonya létrejöttének, és egyben a keresőképtelenség bekövetkezésének napján munkatevékenységet kifejtett-e.
- [10] A bíróság megállapította, hogy a foglalkoztatási jogviszony rendkívül rövid ideje (néhány óra), valamint a hatóság által feltárt egyéb körülmények alapján, a biztosított veszélyeztetett terhelességére tekintettel a munkaszerződés színlelt szerződésnek minősül, ezért semmis, a 2011. október 28-án létesített munkaviszony biztosítási jogviszonyként való bejelentésének a valódi célja az volt, hogy a biztosított tényleges munkavégzés nélkül egészségbiztosítási pénzbeli ellátás folyósítására szerezzen jogosultságot. Ezt támasztotta alá az is, hogy a biztosított részére a Munkaügyi Központtól kapott álláskeresési támogatás folyósítása 2011. október 27-én, a munkaviszony létesítését megelőző napon járt le. Összességében a bíróság a Tbj. 54. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel megállapította, hogy az első- és másodfokon eljáró hatóság rendelkezett hatáskörrel a biztosítási jogviszony törlése tárgyában, így határozata nem sért jogszabályt, és az indítványozó keresetét elutasította.
- [11] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, ebben sérelmezte, hogy a bíróság a kereseti kérelmen túlterjeszkedve hozta

meg ítéletét, továbbá mind az alperes, mind a bíróság hatáskörét túllépve járt el. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet nem találta megalapozottnak. Ítéletében rámutatott arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban azt kellett vizsgálnia, hogy a munkaügyi bíróság eljárása során a vonatkozó jogszabályok betartásával hozta-e meg döntését, továbbá az eljárás tárgya nem az volt, hogy a biztosított részére terheségi gyermekágyi segély vagy gyermekgondozási díj folyósítható-e, hanem hogy munkaszerződése biztosítási jogviszonyt keletkeztet-e. Ítéletében megállapította, hogy a munkaszerződés érvénytelenségének megállapítása körében az alperes vizsgálhatja a munkaviszony létesítésének körülményeit, illetve azokat a biztosítási jogviszony utólagos törlése esetén mérlegelheti. Kimondta továbbá azt is, hogy a jogerős ítélet indoklásában megállapított tényállás és az értékelte bizonyítékok alapján megállapítható volt, hogy a felperes és a biztosított szándéka nem munkaviszony létesítése, hanem kedvezőbb társadalombiztosítási helyzet előidézésére irányult, így a biztosítási jogviszonyt keletkeztetni szándékozó szerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 200. § (2) bekezdésébe ütközik és semmis, ugyanakkor mellőzte a jogerős ítélet színlelt szerződésre vonatkozó megállapításait. Megállapította azt is, hogy felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat nem sértette meg, ezért Mfv.III.10.011/2014/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

- [12] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt, mert szerinte a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény több rendelkezését, az alábbiak szerint.
- [13] 2.1. Az indítványozó szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság elvét, ennek indoklásául a 9/1992. (I. 30.) AB határozatra, valamint a 72/1995. (XII. 15.) AB határozatra hivatkozik.
- [14] 2.2. Sérülni véli továbbá a tisztességes hatósági [XXIV. cikk (1) bekezdés] és bírósági eljáráshoz való jogokat [XXVIII. cikk (1) bekezdés], mert az alapügyben eljáró közigazgatási szervek olyan indokok alapján rendelkeztek a biztosítási jogviszony törléséről, melyre hatáskörük nem terjed ki, jogszabályi lehetőségük nincs.
- [15] A Kúria ítélete azért sérti a XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert figyelmen kívül hagyta, hogy a jogerős döntést hozó bíróság kereseti kérelem nélkül állapította meg a biztosítási jogviszony alapjául szolgáló szerződés színleltségét, valamint kimondta – a színlelt szerződésre vonatkozó megállapítások mellőzésével – a munkaszerződés semmisségét.

- [16] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozóan kérelme alátámasztásul számos alkotmánybírószági határozatra hivatkozik. Álláspontja szerint valóban lehetőség van a Tbj. 54. § (1) bekezdése alapján a biztosítási jogviszony törlésére, azonban kizárólag a Tbj. 46. § (1)–(2) bekezdése által meghatározott körben, a jelen esetben azonban erre nem e rendelkezések alapján került sor. Szerinte tehát az eljáró közigazgatási szervek túllépték a hatáskörüket, mert a munkaviszony tartalmának vizsgálata a munkaügyi hatóság hatáskörébe tartozik. Erre tekintettel a Kúria eljárása azért sérti a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert a „hatáskör hiányában született közigazgatási döntéseket helybenhagyó” bírósági ítéletet nem helyezte hatályon kívül, és az elsőfokú közigazgatási szervet nem utasította új eljárás lefolytatására. Értelmezése szerint – az alkotmánybírószági gyakorlatot figyelembe véve – a tisztességes eljáráshoz való jog olyan elvárások összessége, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy az alapvető jogoknak megfelelő eljárások eredményeként alkotmányos ítéletek szülessenek.
- [17] 2.3. Az Alaptörvény XIX. cikkével kapcsolatban előadja, hogy az Alkotmányhoz képest visszalépést jelent, hiszen csak államcél fogalmaz meg, nem jelent alapjogot. Ezt támasztja alá szerinte az Alkotmánybírószág 3217/2014. (IX. 22.) AB határozata is. Az indítványozó azonban úgy véli, hogy munkavállalója – anyaságára tekintettel – már beletartozik abba a körbe, amelyre nézve az államnak ellátási kötelezettsége van. A másik oldalról pedig a munkavállalónak alanyi joga van a törvényben meghatározott ellátás igénybe vételére.
- [18] 2.4. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XII. cikkét is sérti a jogerős bírósági ítélet és az azt jóváhagyó Kúriai döntés. Álláspontja szerint a jelen ügyben eljáró bíróságok által elfogadott értelmezés azt jelenti, hogy az a munkavállaló, aki veszélyeztetett terhes, nem állhat munkaviszonyban, illetve ilyen állapot fennállására tekintettel akarata reálisan nem irányulhat munkaviszony létrehozására. Ehhez képest az indítványozó szerint a munkaviszony létesítése olyan objektív feltétel, amely megalapozza a biztosítási jogviszony fennállását. Erre tekintettel a közigazgatási szerv még mérlegelési jogkörben sem hozhat olyan határozatot, amelyben az ellátásra való jogosultsághoz – a törvényben meghatározottakon túl – többlet-feltételeket támaszt.
- [19] 2.5. Az Alaptörvény XVI. cikkével, XV. cikk (5) bekezdésével, valamint L cikkével összefüggésben arra hivatkozik az indítványozó, hogy e rendelkezések együtt az állam tevőleges magatartását követelik meg, azaz az államnak

a gyermekek védelemhez való jogát aktív, támogató magatartással kell érvényre juttatnia. A bíróságoknak az ítéletek meghozatala során figyelemmel kellett volna lenniük az Alaptörvényben foglaltakra, azonban azáltal, hogy az indítványozó munkavállalójának a biztosítási jogviszonyát törölték, megsértették az anya és a gyermek szociális biztonságához való jogát.

- [20] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz nem fogadható be az alábbiak szerint.
- [22] 3.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelemmel szemben támasztott követelményeknek megfelel: tartalmazza az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja szerinti, illetve az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörére vonatkozó hivatkozást; az indítványozó megjelöli az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; megindokolja, hogy az Alaptörvényben biztosított jogait miként és mennyiben látja sérülni; megjelöli az alaptörvény-ellenesnek tartott bírói döntéseket; továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő ezek alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [23] 3.2. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítványban szereplő, megsértettnek állított jogok egy része nem minősül az Alaptörvényben biztosított és védett alapjognak. Ebbe a körbe tartozik az indítványozó által felsorolt alaptörvényi rendelkezések közül különösen az R) cikk (2) bekezdése, erre vonatkozóan egyébként semmilyen indokolást nem tartalmaz a panasz, így a határozott kérelemmel szemben támasztott követelményeknek nem felel meg. Az Alaptörvény B) cikkében megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint

csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}; az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz esetében azonban ezek sérelme még elvi szinten sem merülhet fel, mivel ez a két kivételes esetkör a jogalkotás számára fogalmaz meg alkotmányos követelményeket {3033/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [7]–[8]}. Jelen alkotmányjogi panasz esetében – amelyet az Abtv. 27. §-ára alapított az indítványozó – az Alaptörvény B) cikkére mindezek alapján nem lehet alappal hivatkozni. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében visszautasította.

- [24] 3.3. Az Abtv. 27. § értelmében az alaptörvény-ellenesnek tartott bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [25] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság tartalmi követelményeinek vizsgálata során az indítványozó érintettségével összefüggésben a következőket állapította meg. Az indítványozó az Alaptörvény több rendelkezésének sérelmét állította panaszában, így többek között megjelölte a – munka és foglalkozás szabad megválasztásához való jogot rögzítő – XII. cikk (1) bekezdését, a – pozitív diszkriminációs tartalmú – XV. cikk (5) bekezdését, a – gyermeki jogokat megállapító – XVI. cikk (1) bekezdését, valamint a – szociális biztonságot államcélként megfogalmazó – XIX. cikk (1)–(2) bekezdését is.
- [26] Ezen Alaptörvényben biztosított jogok azonban nem közvetlenül az indítványozó társadalmi szervezet számára jelentenek jogosultságot, hanem az indítványozóval munkaszerződést kötött (természetes személy) munkavállaló számára, ezen Alaptörvényben biztosított jogok tekintetében érintettségét kizárólag ő állíthatná megalapozottan. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában maga is rámutat, hogy a panasz alapjául szolgáló eljárás tárgya az, hogy a biztosítottal kötött munkaszerződés biztosítási jogviszonyt keletkeztet vagy sem, nem pedig az, hogy a biztosítottnak jár-e a terhességi gyermekágyi segély vagy gyermekgondozási díj. Ugyanakkor szerinte nem hagyható figyelmen kívül az ítélet „joghatása”, ami már a biztosítottat is érinti, azaz, hogy nem lesz jogosult a fenti ellátások igénybe vételére. Ez azonban az indítványozó személyes és közvetlen érintettségét nem alapozza meg, az indítványozó egyesület

érintettsége csak akkor lenne megállapítható, ha a támadott bírósági döntések közvetlenül az egyesület tevékenységével kapcsolatos jogaira vonatkoznának, jelen ügyben azonban az indítványozó egyedi érintettsége ezen Alaptörvényben biztosított jogok tekintetében nem állapítható meg {hasonlóan: 3238/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [3]–[4], 3133/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]}. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

- [27] 3.4. A tisztességes hatósági, illetve bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés és XXVIII. cikk (1) bekezdés] tekintetében azonban az indítványozó érintettsége megállapítható, ezen indítványi kérelemre tekintettel az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az indítvány befogadásának további tartalmi feltételei fennállnak-e.
- [28] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [29] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja fogalmazza meg, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. Ezért fogalmaz úgy az Abtv. 27. §-a, hogy alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A jogalkotó ezzel a 2012. január 1-jétől hatályos rendelkezéssel teremtette meg a bírói jogalkalmazás és jogértelmezés alkotmányossága vizsgálatának korábban nem ismert lehetőségét. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként

az Alaptörvény és az Abtv. fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. [...] A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [13], [14]}.

- [30] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében a támadott bírósági határozatokkal, az azokban foglalt mérlegelési és jogértelmezési kérdésekkel kapcsolatosan nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján is visszautasította.

Budapest, 2015. április 20.

Dr. Stumpf István s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/607/2015.

